

GYÜMÖLCSCSENDELÉLET KANCSÓVAL

Olaj, vászon, 72x61,5 cm
Jelezve jobbra fent: Czigány

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft
Starting price: 48 000 EUR

AUKCIONÁLVA:

- Almásy, Grünberger, Réthi, Rutz és Szilárd Mű- és Régiségkereskedelmi Vállalat (volt Ernst Múzeum). 2. Művészeti Aukció. Budapest, 1946. május. katalógus: 87.
- BÁV 9. aukció, 22. tétel

PROVENIENCIA:

- Szanday Sándor gyűjteményéből

KIÁLLÍTVA:

- A XX. század magyar művészete I. Konstruktív törekvések. Nemzeti Szalon, Budapest, 1957. katalógus: szám nélkül

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA:

- Czigány Dezső festőművész hagyatéki kiállítása. Alkotás Művészház, Budapest, 1944. január 23. – február 2.

REPRODUKÁLVA:

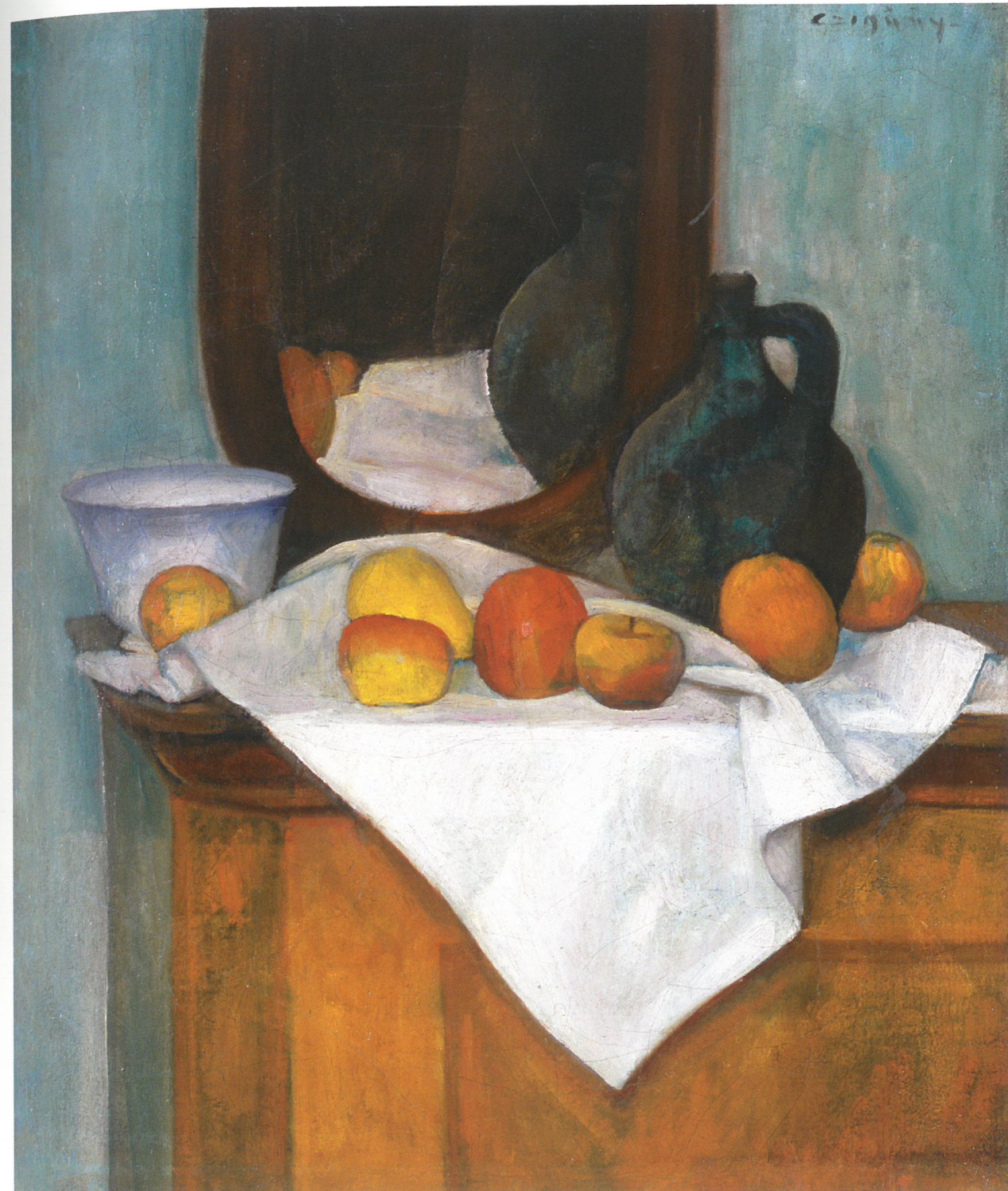
- Dávid Katalin: A XX. század magyar művészete. I. Konstruktív törekvések. In: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Évkönyve 1956–58. Művészettörténeti tanulmányok. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1960, 75. 1. kép

GALIMBERTI Sándor: Gyümölcscsendélet, 1907-1909. Nógrádi Történeti Múzeum, Salgótarján

CZIGÁNY Dezső: Csendélet Napoleon-képpel, 1912-13 körül magántulajdon

SZÓFUKAR CSENDÉLETEK

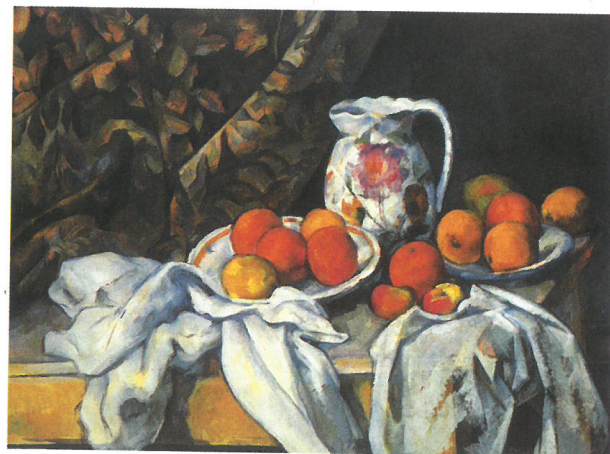
Csendélet, tájkép és önarckép: e három műfajban alkotott igazán maradandót Czigány Dezső, a huszadik század első fele magyar festészetének egyik legkiválóbb mestere. Négy évtizedes pályájának minden szakaszában festett csendéleteket, melyek éppen politika- és ideológiamentességüknél fogva voltak kiválóan alkalmasak a tisztán művészi szempontok maradéktalan érvényesítésére.

A Százados úti művésztelepen 1911 és 1925 között született csendéletek Czigány festészetének valódi esszenciáját nyújtják. Sosem ismételve önmagát, mindig új kompozíciókba rendezte azt a néhány bútort és tárgyat amely a rendelkezésére állt, valamint a Cézanne óta csendéletfestésnél elmaradhatatlan gömbölyded gyümölcsöket. Bálint Aladár a következőket írta 1922-ben Czigány művészetéről: *„Czigány Dezső erősen lehiggadt az utolsó években, ámde ez a lehiggadás nem megállást, tespedést jelent a művészetében, hanem pozitív alapra való elhelyezkedést, a múlt megértését, átélését. Az impresszionizmus káprázatát széttépve aszkétikus komorság páncélját rakta magára. Kifejezőmódja végletekig egyszerű és markáns. Klasszikus latin felírások, négy soros versek tömörségét juttatják eszünkbe e képek, hol néhány alapszínbe sűrítette össze a művész a természettel folytatott párbeszédének eredményeit. Néhány szó is elbírja hosszú esztendőik tanulságának súlyát, át tudja fogni annak kiterjedtségét, Czigány Dezső se óhajtja a szivárvány minden színét rászórni vásznaira, egy-egy erősebben hangsúlyozott bíborpiros színt, meleg kék vagy fülledt barna színtömeg elmond mindent. Fegyelmeltsége a rajzban, a szerkezetbe megnyilatkozó fölényes biztonsága, az érett tehetség jóleső kiegyenlítetttségét mutatja. Nem ingadozik, határozottan, bizakodva megy előre kijelölt útján.”*

KLASSZIKUS ÉS TÖMÖR

„Klasszikus”, „egyszerű”, „markáns”, „tömör”, „fegyelmelt”, „fölényes” és „érett”: ezekkel a jelzőkkel pontosan körülhatárolva jellemezte Czigány 1920 körüli festészetét Bálint a Nyugatban megjelent cikkében. Az ebben az időszakban született Czigány- csendéletek alapkarakterének meghatározásához, különösen alkalmasak a „tömör” és az ezzel szinonim kifejezések. A most aukcióra kerülő gyümölcs csendélet vastag, szinte szobrászi módon modellált tárgyak együttese, melynek kompozíciójára és színkezelésére egyaránt jellemző a tömörítési, sűrítési szándék. Az a fajta tömörség ez, mely Paul Cézanne művészetének ismertté válásával terjedt el a huszadik századi európai (és amerikai) festészetben. A festmények legnagyobb része ellenáll a belőlük kiragadott részlet önálló szerepeltetésének. Ezzel ellentétben, Cézanne és Czigány csendéleteinek egyik közös vonása éppen az, hogy remek részletnagyításokat lehet közölni műveikről, melyek szerencsés választás esetén önálló művek benyomását keltik. Ez nem pozitív vagy negatív, csupán egyik, de közös tulajdonsága ezeknek a képeknek. Mind Czigány, mind pedig a francia mester gyakran alkalmazott átvágásokat, átmetszéseket, mikor az ábrázolt tárgyak csupán részleteikben jelennek meg a képmezőn. Azonban e kompozíciók érdekes módon mégsem keltenek hiányérzetet, nem próbálnak kereteik korlátját áttörve tovább terjeszkedni az egyébként rendelkezésükre álló falfelületen. Sőt, éppen hogy befelé irányuló, centrifugális jellegűek, ezáltal éberesztve fel szemlélőjünkben a súlyosság, állandóság és mozdíthatatlan befejezettség képzetét. Czigány 1920 körül festett gordonkahangzású csendéletei a magyar festészet igazi gyöngyszemei közé tartoznak.

Rum Attila

Paul CEZANNE: Függöny, karaffa és edények gyümölcsökkel, 1898–99. Ermitázs, Szentpétervár

